

SLAVENA

Majestátne hory, zelené doliny a priezračné rieky – to bola ríša Svätopluka, mocného Panovníka, ktorý vládol nad národom Slovienov. Jeho poddaní žili svojím tichým životom a netušili, aké mocenské boje sa odohrávajú nad ich hlavami. Svätopluk mal mnoho nepriateľov a veľmi musel používať svoj bystrý rozum, ktorý mu sudičky dali pri narodení, aby si ubránil svoj trón a pokoj svojho ľudu.

Jeho rozsiahlu ríšu tvorili mestá, mestečká a osady, v ktorých žili jeho poddaní. Jednou z takýchto osád bol aj Jaseňov. Nachádzal sa v nádhernom údolí, obklopenom vrškami, na ktorých rástli prastaré mohutné stromy. Obyvatelia Jaseňova tu žili už niekoľko generácií. Okolité lesy a ich pracovitá povaha im zabezpečovali všetko, čo potrebovali k životu. V osade nebol nikto, kto by trpel núdzou alebo nedostatkom. Vládol tu nepísaný zákon, podľa ktorého každý, kto pracoval, mal právo požiadať o pomoc – keď ju potreboval. Osada mala vždy nahromadené zásoby jedla a z týchto zásob starešina osady poskytoval pomoc tým, ktorí na to boli odkázaní.

Pri takejto organizácii života žili obyvatelia Jaseňova v pokoji, bez strachu o budúcnosť. Ich dni plynuli ticho, ako mohutné vody neďalekého Dunaja.

Ich jedinou starosťou boli lúpežné prepady Frankov. Franská ríša susedila so Svätoplukovou a na hraniciach týchto dvoch kráľovstiev sa často potulovali lúpežné franské hordy, ktoré sa živili krádežami, lúpením a unášaním obyvateľov slovienskych osád. Keď sa im podarilo prepadnúť nejakú osadu, ktorá nebola pripravená čeliť ich útoku, zrovnali ju so zemou. Jedlo, dobytok, cennosti a mladé ženy odviekli so sebou, ostatných pobili a osadu podpálili. Ale takéto veľké akcie si dovoľovali málokedy. Báli sa Svätoplukových vojakov, ktorí k nim boli nemilosrdní. Väčšinou iba ticho číhali v lesoch okolo osád a keď sa naskytna príležitosť, kradli dobytok alebo ľudí.

Kvôli tomuto nebezpečenstvu aj Jaseňovčania mali v lesoch vždy rozostavané stráže. Keď strážni zbadali lupičov, okamžite varovali ostatných obyvateľov osady a vtedy každý – ženy, muži, starci ba aj deti – vytiahli svoje meče, sekery, kopije a iné nástroje a postavili sa na obranu svojho domova. Frankovia už v tejto osade v minulosti dostali veľkú príučku a vyhýbali sa jej. Len z času na čas vyslali svojich zvedov aby zistili, či neprišla vhodná doba na odvetu.

Bolo pokojné jesenné ráno. Nad malebnými vrškami sa pomaly brieždilo a slnko lenivo vychádzalo nad obzor. Listy stromov žiarili vo všetkých farbách jesene a v doline sa držala ešte riedka hmla, ktorá dodávala krajine tajomný nádych. Tento nádherný deň sa mal stať svedkom radostnej udalosti v Jaseňove: dnes – na jesennú rovnodennosť – sa ženil starešinov

syn a bral si za ženu jediná dcéru jaseňovského kováča – Slavenu. Všetci obyvatelia osady sa tešili na túto slávnostnú udalosť. Ich starešina bol veľmi rozvážny muž, ľudia si ho vážili a ochotne sa mu podriaďovali. Aj miestny kováč Bogoslav bol človek, ktorý mal otvorené srdce aj dom pre každého, kto potreboval pomoc. Mal veľmi ušľachtilý charakter a múdrosť sa u neho snúbila s fyzickou zdatnosťou. Jeho konanie bolo vždy uvážené a pokojné. On sám prežil veľkú bolesť. Pár rokov po svadbe a dcérinom narodení mu zmizla milovaná žena Ľubena pri zberaní lesných plodov. Boli to Frankovia, ktorí prepadli skupinku žien v lese a uniesli ich. Bogoslav bol veľmi zronený a mnoho dní zotrval v hlbokom žiali. Ale čas pomaly hojil rany a kováč Bogoslav miesto toho, aby zostal uzavretým a zatrpknutým človekom, začal pomáhať tým, ktorí jeho pomoc potrebovali. Nadovšetko miloval svoju dcérku Slavenu, ktorá po svojej mame zdedila krásu a láskavú, dobrú povahu. Bogoslav po zmiznutí svojej ženy prežíval veľký strach o svoju jediná dcéru a aby ju ochránil, učil ju bojovému umeniu: Slavenu sa od malička učila narábať mečom, dýkou, hádzala oštepom, jazdila na koni.

Keď bola Slavenu dospelá, bola známa tým, že málokto muž z osady sa jej v boji vyrovnal. Ale jej otec ju učil aj veci, ktoré ovládala jej matka: rozoznávať bylinky, uvoľňovať z nich liečivú moc, pripravovať liečivé prípravky. V Slavene sa spájal charakter bojovníka aj liečiteľa a to z nej robilo – popri jej výnimočnej kráse – človeka, ktorého v osade každý obdivoval a miloval.

Bolo úplne prirodzené a nikto sa nečudoval, keď sa do nej zaľúbil starešinov syn Jaroslav. Aj Jaroslav patril v Jaseňove k mužom, ktorých ostatní bez slova poslúchali. Dostal od svojho otca tú najlepšiu výchovu a po matke zdedil láskavé srdce. Prirodzene sa obaja – Slavenu aj Jaroslav – k sebe priťahovali. Už ako malé deti sa spolu hrávali a táto ich vzájomná náklonnosť prerástla pri dospievaní do lásky. A tento deň je ich veľkým dňom – ich svadobný deň...

Už tri dni sa chystá v Jaseňove svadobná hostina. Všetci obyvatelia chceli niečím prispieť: ženy pekli, varili, chystali obrusy, vyťahovali z truhlíc slávnostné oblečenie. Muži pripravovali ohništia, kde sa budú opekať diviaky, chystali stoly pod prístreškami, mladí zdobili starešinov dom – každý sa snažil byť užitočný.

Práce bežali od rána v plnom prúde a na obed bolo všetko hotové. Stoly sa prehýbali pod množstvom jedál. Dusené mäso, pečená hydina, koláče, opekané ryby, víno z pivníc – to všetko bolo nachystané na veľkú hostinu. Takúto veľkú udalosť si nepamätal nikto z osady. Napoludnie sa všetci zhromaždili pred starešinovým domom a začal sa svadobný obrad.

Starešina stál na vyvýšenom pódiu a čakal na svadobný pár. Prvý prišiel Jaroslav. Postavil sa pred otca a plný vnútorného šťastia sledoval, ako Bogoslav vedie jeho vyvolenú uličkou, ktorú im svadobčania utvorili. Všetci prítomní stíchli. Bogoslav doviedol svoju dcéru k ženíchovi, objal ju, pobožkal a postavil sa bokom. Slavena sa otcovi uklonila a plná radostného očakávania zaujala miesto vedľa Jaroslava.

Nevesta a ženích vyzerali majestátne. Mali honosné rúcha – Jaroslav mal na sebe prešívaný plášť, ktorý mu siahal až po zem. Vyšívaná košeľa zakrývala jeho širokú hrud' a pevné svaly. Bol stelesnením mužnej sily, krásy a pokoja.

Ale Slavena stála popri ňom ako očarujúce zjavenie: mala na sebe šaty zo zlatého brokátu, ktoré jej dal otec v predvečer slávnosti a so slzami v očiach povedal:

„Slavena, bola si mojím slnkom po smrti tvojej matky a zostaneš ním stále. Bola si ešte malé dievčatko, keď mi jeden obchodník tieto šaty ponúkol. Majú obrovskú cenu, ale nedá sa to porovnať s tým, čo pre mňa znamená ty. Chcem, aby si na svoj svadobný deň rada spomínala a aby si sa zajtra cítila ako kňažná.“

Slavena v ten večer ešte dlho plakala v otcovom náručí, ale dnes si svoj deň užívala. Vedela, že je krásna ale nielen to - jej srdce prekypovalo láskou k svojmu nastávajúcemu manželovi. Tešila sa na život s ním v tomto údolí, na spoločné deti, na každodenné spoločne trávené chvíle.

Keď ich starešina - Jaroslavov otec – oddal a prijali požehnanie aj od Slaveninho otca, začala hostina.

Slnko pomaly zapadalo a vychádzal veľký Mesiac – bol spln a všetky veci pri tomto tajomnom osvetlení nadobúdali čarovný vzhľad. Tancujúce dievčatá vyzerali s vlajúcimi vlasmi ako lesné víly a mládenci budili dojem hrdinov, plných sily a moci.

Ako sa noc nachyľovala, ľudia unavení zo silných nápojov, množstva jedla a tanca postupne odchádzali do svojich príbytkov oddýchnuť si.

Slavena a Jaroslav zostali napokon za svadobným stolom sami. Aj veľký Mesiac pomaly zapadal a nad krajinou sa rozhostil pokoj. Vtedy Jaroslav vzal svoju milú za ruku a doviedol ju do domu svojho otca, do tej časti príbytku, ktorá bola pripravená pre mladomanželov. Na stenách mali zavesené krásne tkané koberce a široká posteľ uprostred miestnosti bola prikrýta veľkou kožušinou medveďa. Posteľ mali vyzdobenú rôznymi kvetinami a slabý oheň, ktorý horel v miestnosti, vytváral po stenách príbytku hravé tieň.

Slavena zostala uprostred izby a porozhliadal sa. Tak toto je jej nový život, na ktorý sa tak veľmi teší. Jaroslav jej doniesol plnú čašu medoviny a spoločne si pripili na nový začiatok.

Mesiac už úplne zašiel a tma prikryla spiacich svadobčanov. Ale aj keď obyvatelia osady spali, boli tu iní nevítaní návštevníci, ktorí čakali len na túto chvíľu. Franskí lupiči už niekoľko dní sledovali obyvateľov osady. Videli, čo sa chystá a vedeli, že pre nich je to najlepší čas. Tma a únava Slovienov v osade pracujú v ich prospech. Jaseňovčania na túto noc dokonca stiahli aj svoje stráže v nádeji, že ani túto noc im nič nehrozí.

Keď už Mesiac úplne zašiel ale svetlo Slnka ešte neprebleskovalo, Ugarik, veliteľ Frankov, dal povel k útoku. Mnohopočetná horda sa potichu priblížila k príbytkom a potom zaútočili. V okamihu podpálili všetky strechy a potom už len zabíjali zmätene pobežujúcich ľudí. Jaroslav sa zobudil na žiaru ohňa a zúfale výkriky. Akonáhle sa zorientoval, jeho prvá myšlienka bola zachrániť Slavenu. Ešte omámenú medovinou ju vytiahol spod medvedej kožušiny a pribehol s ňou k ukrytým dvierkam, ktoré viedli do pivníc pod domom. Slavenu sa už stihla prebrať:

- Chceme bojovať! – protestovala pred vstupom do úkrytu.
- Teraz nie, si slabá, zabili by ťa!

Jaroslav ju surovo strčil do tmavej miestnosti a pre istotu zvonka zaistil dvere a zamaskoval ich, aby nikto Slavenu neobjavil.

V úkryte sa Slavene zdalo, že sa čas zastavil. Bola v úplnej tme, pod zemou a netušila, čo sa vlastne stalo. Ešte omámená po svadobnej hostine chvíľu ticho sedela na drevených schodíkoch, ktoré viedli dole do hĺbky. Potom sa rozhodla, že musí ísť von a pokúsila sa otvoriť masívne dubové dvere. Ale tie sa ani nepohli. Opatrne začala ohmatávať steny. Postupne zišla po schodoch do nejakej chodby. Váhala, či má pokračovať tou chodbou, alebo počkať kým jej Jaroslav otvorí dvere. Ale neistota a strach ju hnali konať niečo a tak sa rozhodla, že pôjde tmavou chodbou, pokiaľ sa bude dať.

V osade zatiaľ prebiehali nemilosrdné jatky. Frankovia bez milosti zabíjali mužov, staršie ženy, deti a mladé ženy hnali do lesa, kde mali pripravený pre ne uzavretý voz. Dievčatá sú cenný artikl a vždy sa nájde muž, ktorý je ochotný za ne dobre zaplatiť.

Keď sa muži v osade spamätali, bolo už neskoro. Zostala len hústka tých, ktorí ešte žili a boli schopní bojovať, ale oproti strašnej presile už nemali šancu.

Keď vyšlo slnko, miesto pokojnej osady osvetlilo už len tlejúce pohrebisko drevených príbytkov, medzi ktorými v neprirodzených pózach ležali po zemi telá mužov, žien aj detí. Osada Jaseňov prestala existovať.

Slavenu išla dlho temnou chodbou, až sa jej zazdalo, že voľakde v diaľke ustupuje tma. Pridala do kroku a onedlho sa ocitla pred ďalšími masívnymi dverami, ktoré boli

zahasprované z jej strany. Na dverách bolo malé okienko. Pozrela sa cez neho von a videla len zeleň. Chvíľu počúvala, ale z druhej strany dverí nebolo počuť žiaden zvuk. Snažila sa nehlučne zodvihnúť haspru a otvoriť dvere. Konečne sa mohla nadýchať čerstvého vzduchu. Potichu vyšla von a započúvala sa do zvukov. Okrem zvukov lesa, ktoré dôverne poznala, nebolo počuť nič. „Musím zistiť, kde vlastne som,“ pomyslela si.

Nachádzala sa v lese, ale netušila, ktorým smerom je jej osada. Vyhládla si najvyšší strom v okolí a vyšplhala sa do jeho koruny. Odtiaľto už mala lepšiu výhľad. V diaľke pred sebou zbadala prebleskovať pomedzi stromy oheň. Srdce jej v hrudi zastalo. Ten oheň mohol znamenať len jedno – horí jej domov!

Zliezla zo stromu a behom sa vydala tým smerom, odkiaľ videla plamene. Pohybovala sa bez hluku, aby nikoho na seba neupozornila. Po čase sa jej zdalo, že niekde pred sebou počuje hlasy. Schovala sa do húštiny a snažila sa zistiť, kto sa tam rozpráva a koľko ich asi je.

Prichádzala potichu bližšie a bližšie. Pomaly sa začalo brieždiť a Slavenu rozoznala pred sebou niekoľko mužov. Vyliezla pred nimi – skôr než ju mohli zbadat' – do koruny starého duba a sledovala ich. S hrôzou zistila, že tí muži prinášajú dievčatká z osady a všetky ich zatvárajú do obrovského uzavretého voza, do ktorého sú zapriahnuté mocné kone. Do očí jej vyhrkli slzy. Vedela, aký osud dievčatká čaká – budú predané a budú slúžiť pre potešenie svojich pánov. Krutosť Frankov pri zaobchádzaní s otrokmi bola známa. Málokto sa z týchto dievčat dožije dospelého veku.

Slavenu zvažovala, aké sú možnosti na ich záchranu. Ale strážilo ich príliš veľa mužov. Keď Slnko vyšlo, početná skupina Frankov odišla aj so svojím lupom. Slavenu sa vyšplhala až do najvyšších častí stromu, len aby ju nezbadali. Aj keď už bolo jasné, že zbojníci odišli, zostala ešte chvíľu v korune stromu.

Až keď usúdila, že už nič nehrozí, opatrne zliezla a zakrádala sa k osade. Naskytl sa jej desivý pohľad. Miesto domov videla len dohárajúce brvná a mŕtve telá ležali na zemi jedno vedľa druhého. Slavenu sa podlomili kolena a žalúdok nezvládol tento nápor hrôzy. Chytila ju triaška a rozum sa bránil prijať skutočnosť.

„Určite sa mi sníva, vypila som veľa medoviny,“ hovorila si v duchu.

Ale prebudenie neprichádzalo.

„Jaroslav! Otec!“ - napadlo ju a bežala ich hľadať. Z domu jej otca nezostalo takmer nič.

A našla aj jeho, milovaného otca, ktorý zvieral síce v ruke svoj meč, ale hlavu mal takmer oddelenú od trupu. Slavenu vydala zo seba zúfalý výkrik. Bolesť bola tak prenikavá, že myseľ sa bránila ju prijať a ona sa prepadla do bezodnej tmy.

Keď sa prebrala z bezvedomia, slnko stálo vysoko a všade bolo ticho. Ako keby aj okolitá príroda bola zhrozená z toho, čo sa tu udialo. Slavena pochopila, že jej doterajší život skončil. Všetko, čo jej bolo vzácne, drahé, všetko, čo milovala je navždy preč. Otupená žiaľom a bolesťou sa pozviechala zo zeme a išla hľadať svojho muža. Našla ho na zemi pred príbytkom, ktorý mal byť ich spoločným domovom. Hrud' mal prepichnutú a jeho zahmlené oči boli prázdne, bez života. Slavena s nehou a láskou pohladila jeho vlasy a ľahla si k nemu na zem. Túžila tu zostať pri ňom naveky. Ležala veľa svojho milého bez myšlienok, bez vášní, túžob. Jej život sa skončil, aj keď ešte ostávala v ríši živých.

V osade sa začali ozývať zvuky. Asi bolo viacej tých, ktorí sa schovali do podzemných priestorov. Bolo počuť slabé kvílenie, plač žien, detí. Slavena sa pomaly prebrala z mrákot, keď začula tieto zvuky. Zdvihla sa a išla hľadať tých, čo prežili. Našla zopár žien a detí, ktoré sedeli pri svojich mŕtvych. Ich zúfalstvo bolo priam hmatateľné. Niektoré ženy objímali svoje malé deti, ktoré nechápavo pozerali okolo seba. Väčšie deti sedeli pri svojich mŕtvych rodičoch, súrodencoch a ich duše boli zajaté strachom a bolesťou, z ktorej nebolo východiska. Svadobnú hostinu vystriedal plač a nárek tých, ktorí prežili. Sedeli na zemi pri svojich milovaných a nebolo nikoho, kto by ich vedel potešiť.

V plači a bolesti prešiel takmer celý deň a začalo sa schyľovať k večeru. Nikto z preživších nevedel, čo ďalej. Prežitá hrôza ochromila ich myseľ a ocitli sa v stave úplnej rezignácie. Zdalo sa, že aj tí, čo prežili už len čakajú na milosrdnú smrť, aby ich vyslobodila z tohoto zúfalstva.

Aj Slavena bez slova a bez cieľa chodila po osade, občas pohladila dieťa, ktoré uniklo krutému osudu, ale zármutok a bolesť ju natoľko ovládali, že jej myseľ odmietala pracovať. Pritiahla Jaroslavovo telo k otcovmu a sadla si k nim. Už nemohla ani plakať, zostávala v nej len prázdnota a strašná bolesť. Pozerala sa na tie drahé tváre, až kým slnko úplne nezapadlo. Vtedy v nej začal narastať obrovský hnev a nenávisť voči tým, ktorí jej vzali všetko – najprv matku, teraz otca, manžela, domov. Postavila sa, vzala do ruky otcov meč, zdvihla ho k oblohe a pevným hlasom prisahala:

- Pri Morene sľubujem: pomstím vás! - a vedela, že táto prísaha bude určovať jej ďalší život.

Pozostalí v osade nevedeli, čo ďalej. Ich domy boli vypálené a nemali sa kam ukryť pred nocou. Vtom začuli Slavenin jasný hlas:

- Tí, ktorí ste prežili, poďte do pivníc starešinovho domu!

Pre mnohých bola táto výzva návratom do života. Pomaly sa zbierali okolo Slaveny.

- Prehľadajte trosky domov, skúste nájsť jedlo, šatstvo a zbrane, - prikázala im.

